MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE KASVINSUOJELUAINEISTA ANNETUN LAIN JA SAKON TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA ANNETUN LAIN 1 §:N MUUTTAMISESTA – VASTINE VALIOKUNNALLE SAAPUNEISIIN KIRJALLISIIN LAUSUNTOIHIN

Maa- ja metsätalousministeriö esittää maa- ja metsätalousvaliokunnalle saapuneisiin kirjallisiin lausuntoihin vastineenaan seuraavaa:

Oikeusministeriö toteaa esityksellä olevan vahvan kytkennän perustuslakiin, ja esittää huomioita koskien mm. internetsivuston tai sen osan sulkemista, rikkomuksesta ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamista, kotirauhan piiriin ulottuvia toimenpiteitä ja näytteiden tilaamista tunnistautumatta, mutta jättää asian perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi, eikä ota kantaa esityksen perustuslainmukaisuuteen. Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota Turvallisuus- ja kemikaaliviraston julkaisemaan luetteloon koulutuksen järjestäjistä, tutkinnon järjestäjistä ja kasvinsuojeluaineiden levitysvälineiden testaajista. Lausunnon mukaan tulisi selvittää, merkitseekö paikkakunnan perusteella tapahtuva haku massaluonteista hakua.

> *MMM vastine:* Turvallisuus- ja kemikaaliviraston julkaiseman luettelon koulutuksen järjestäjistä, tutkinnon järjestäjistä ja kasvinsuojeluaineiden levitysvälineiden testaajista merkitys on palvella kasvinsuojeluaineen käyttäjiä. Luettelon paikkakuntahakua käyttämällä on mahdollista löytää lähin testaaja tai kouluttaja kyseisen palvelun saamiseksi. Osoitteen puuttuminen vääristäisi haun käyttöä, ja aakkosissa ensimmäisen testaajan tai koulutuksen järjestäjän työmäärä kasvaisi muiden kustannuksella.

Oikeusrekisterikeskus ottaa kantaa seuraamusmaksujen täytäntöönpanoon sekä tehtävän suhteesta lisäresurssoinnin tarpeeseen. Eri hallinnonalojen rangaistusluonteisen hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanossa on kyse pysyväluonteisesta tehtävästä, ja näiden seuraamusten aiheuttaman lisätyön kattamiseen tarvittavat lisämäärärahatarpeet käsitellään vuosittaisissa kehys- ja talousarviomenettelyissä. Lisäksi oikeusrekisterikeskus kritisoi viranomaisen tiedonsaantioikeutta koskevaa säännöstä.

> *MMM vastine:* Tiedonluovutusta koskevassa säännöksessä, niin kuin monissa muissakin esitetyissä muotoiluissa on pyritty yhdenmukaiseen esitystapaan muiden ruokasektorin lakien kanssa. Tiedonluovutussäännös on välttämätön rikoslaissa turvatun kaksoisrangaistavuuden kiellon toteuttamiseksi, ja siitä säätäminen laissa on tietosuojalain ja tietosuoja-asetuksen edellytys. On totta, että viranomaiset saavat tietoja rikostutkimuksesta käyttäessään läsnäolo- ja puheoikeuttaan rikosprosessissa. Pykälän muotoilu kuitenkin koskee välttämättömien tietojen saamista, eli kyse ei ole tietojenhakuautomaatista. Tietoja pyydetään vain, jos sitä ei ole muuten saatu. Näin pidetään huoli, että seuraamusmaksun saajan oikeudet toteutuvat.

Ympäristöministeriö kommentoi kasvinsuojeluaineiden lentolevitystä drooneilla sekä valvontaa ja seuraamuksia. - Lausunto ei aiheuta toimenpiteitä.

Elintarviketeollisuusliitto kannattaa annettua esitystä ja toivoo droonien käytön lisääntymistä tulevaisuudessa. - Lausunto ei aiheuta toimenpiteitä.

Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto ry. näkee esityksen asianmukaisena ja tähdentää, että Maahantuontivalvonnan muutoksien yhteydessä on tärkeä varmistaa, ettei hyväksyttyjen kasvinsuojeluaineiden maahantuonti vaarantuisi ja tilanteesta aiheutuisi tarpeettomia kasvinsuojeluriskejä.
- Lausunto ei aiheuta toimenpiteitä.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry pitää esitystä perusteltuna. Hallinnollinen seuraamusmaksu on perusteltu, kunhan huolehditaan maksun suuruuden kohtuullisuudesta suhteessa tehtyyn laiminlyöntiin.

> *MMM vastine:* Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa tarkastellaan mm. laiminlyönnin laatua, laajuutta, toistuvuutta ja vakavuutta. Seuraamusmaksu voidaan myös jättää määräämättä tai määrätä vähimmäismäärää pienemmäksi kohtuullisuusharkinnan mukaisesti.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. kannattaa esitystä, kommentoi seuraamusmaksun kohtuullisuutta ja korostaa, että Tullin aseman muutoksessa on huolehdittava, että maatalouden tärkeiden tuotantopanosten vapaa liikkuminen EU:in sisällä voidaan varmistaa myös kasvinsuojeluaineiden osalta. Lisäksi SLC kertoo, että Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on merkittäviä vaikeuksia noudattaa kasvinsuojeluaineiden hyväksymisaikoja koskevaa lainsäädäntöä. Ala on kannellut asiasta eduskunnan oikeusasiamiehelle.

> *MMM vastine:* Seuraamusmaksujen määräämisessä on joustoa ja tapauskohtainen kohtuullistaminen on yllä kuvatun mukaisesti osa sen perusajatusta. Maa- ja metsätalousministeriö tiedostaa, että Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on ongelmia hyväksymisprosessien kanssa. Lisäresursseja on haastava saada virastoon tässä taloustilanteessa ja erityisen vaikea työtehtäviin, joissa vaaditaan pitkää ja perusteellista perehdytystä. Tärkeää on tutkia Tukesin sisäisiä menettelyitä ja työrutiineja tehostamisen mahdollistamiseksi. Lisäksi on selvitettävä olisiko naapurimaiden käytännöistä opittavaa. Asiasta tullaan käymään keskustelua viraston kanssa ja pohditaan mahdollisia ratkaisuja ongelmaan.

Ruokavirasto kertoo, että esitetyt muutokset lisäävät Ruokaviraston tehtäviä aikaisempaan nähden. Kasvinsuojeluaineiden käytön valvonnan toimeenpano on tehty Ruokavirastossa hyvin pienillä resursseilla. Seuraamusmaksun toimeenpanosta aiheutuvia resurssi- ja kustannusvaikutuksia ei ole otettu huomioon viranomaisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa, eikä käytössä ole tähän soveltuvaa tietojärjestelmää. Seuraamusmaksun käyttöönottoa tulisi siirtää vuoden 2025 loppuun asti.
Ruokavirasto on huolissaan esitetyn valvonnan kehittämisen käytännön toteutuksesta; vastaavaa säännöstä ei ole voimassaolevassa laissa. Tältä osin perusteluita olisi tarkennettava.
Ruokavirasto esittää, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle säädettäisiin mahdollisuus tehdä itsenäisesti rikosilmoitus havaitsemistaan kasvinsuojeluainerikkomuksista sen sijasta, että Ruokavirasto tekee rikosilmoituksen sen puolesta. Kasvinsuojeluaineiden käytön valvontaa tekevät käytännössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja niillä on usein parempi tuntemus yksittäisestä valvontatapauksesta kuin Ruokavirastolla.

> *MMM vastine:* Seuraamusmaksu on suunniteltu kevyeksi ja viranomaisen hallinnollista taakkaa keventäväksi sanktiomenettelyksi, jonka tarkoitus on laajentaa käytettävissä olevaa seuraamusvalikoimaa. Osa perinteisen sakkorangaistuksen piiriin kuuluneista teoista ja laiminlyönneistä on siirretty kevennetyn menettelyn piiriin. Seuraamusmaksu on ollut Ruokaviraston käytössä elintarvikelain valvonnan yhteydessä vuodesta 2021.
> Valvonnan kehittäminen kuuluu olennaisena osana valvontaviranomaisen tehtäviin ja Ruokaviraston tehtäviin se on kuulunut jo pitkään valvonta asetuksen kattamalla sektorilla muun muassa elintarvikevalvonnan ja rehuvalvonnan osalta. Paras asiantuntemus ja vakiintuneet käytännöt löytynevät jo viraston sisältä, mutta uuden lainsäädännön soveltamisen osalta keskustelut ministeriön kanssa ovat tervetulleita.
>
> Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten oikeus tehdä itsenäisesti rikosilmoituksia vaikuttaa perustellulta. Esityksen 42 § voidaan muotoilla seuraavasti:

42 §
Rikosilmoituksen tekeminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tekee valtuuttamiensa tarkastajien puolesta rikosilmoituksen epäillystä kasvinsuojeluainerikkomuksesta. Ruokavirasto tekee ilmoituksen valtuuttamiensa tarkastajien puolesta. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä rikkomuksesta, jota on kokonaisuutena pidettävä ilmeisen vähäisenä eikä kyseessä ole viranomaisten määräysten tai kieltojen toistuva rikkominen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto kannattaa esitettyjä muutoksia ja pitää valvonnan kannalta tärkeänä riittävän laajoja oikeuksia määrätä tarkoituksenmukaisista toimenpiteistä kunkin jakeluketjun toimijan osalta myös lainvastaisten tuotteiden poistamiseksi markkinoilta ja niiden keräämiseksi pois kuluttajilta. Myös näytteenoton maksuihin liittyvästä menettelystä tulisi säätää nykyistä selkeämmin, jotta Tukesin on mahdollista periä lainvastaisten kasvinsuojeluaineiden valvontanäytteiden kustannukset toimijoilta vastaavasti kuin muussa tuotevalvonnassa.

MMM:n vastine: Pakkokeinoista säädettäessä on pyritty yhdenmukaiseen esitystapaan muiden valvonta-asetuksen täydentämiseen liittyvien lakien kanssa sekä yhteensopivuuteen valvonta-asetuksen kanssa. Valvonnan maksullisuus perustuu muiden valvonta-asetuksen piirissä olevien lakien tavoin valvonta-asetuksen 79 ja 80 artiklaan sekä valtion maksuperustelakiin.

Kasvinsuojeluteollisuus ry:llä ei ollut huomautettavaa esitykseen.

Esitys on ollut perustuslakivaliokunnan käsiteltävänä. Perustuslakivaliokunnan lausunto (PeVL 23/2024 vp) ottaa kantaa valvonta-asetuksen edellyttämien muutosten toteuttamistavasta syntyvään sääntelyn hajanaisuuden riskiin, mutta toteaa, että esitys voidaan antaa tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.